

Jezik, ki ga Magajna piše, prehaja mestoma v patetičnost in dela bolj vtisk literarne rutine kakor pretehtanosti besede za besedo ter ima vse lastnosti jezika, ki mu pravimo „pocukran“ stil.

V celoti pa se mi zdi, da so te novele in črtice predvsem *literatura*, ki jo označuje miselna nejasnost, nekoliko sladkobna čuvstvenost in gostobesednost. Pot mlajše slovenske proze mora od tu vsekakor iti k stvarnosti in k življenju.

Stanko Janež.

Knjige Goriške Mohorjeve družbe za leto 1933. O božiču je izšlo običajnih pet knjig, ki štejejo skupaj kakih 550 strani. Za pozneje obeta družba še tri izredne knjige (dr. Josip Valjavec: „Don Bosco“; inž. Josip Rustja: „Kmetijski nauki“; Vinko Vodopivec: „Zdrava Marija“). Leposlovje je v tem književnem daru nekam skopo odmerjeno, ker šteje le en ponatis in en prevod, smer in namen družbe pa sta v njem jasno in vobče dobro izražena.

Družinski koledar za leto 1933. Ta koledar se bolj in bolj krči in je pogloma skopnel na petino ali šestino svojega nekdanjega velikega obsega. Razen koledarske in gospodarske vsebine, pristojbin, listnice in oglasov ima le nekaj pesmic in nekaj kratkih prevodov. Morda je temu kriva skoro vsakoletna zaplemba, dasi ne prinaša nikdar nič spotekljivega. Pa to je postalo tam, kjer izhaja, že splošna bolezen skoro vseh slovenskih in slovanskih koledarjev. Bog jim pomagaj, sami si ne morejo!

F. S. Finžgar: „Strici“. S to „kmečko zgodbo“ nadaljuje družba svojo navado, da včasih ponatisne kako starejšo slovensko povest naših priznanih pisateljev, če ni zmerom dobre izvirne povesti pri roki. O „Stricih“ se je precej pisalo, ko so pred petimi leti prvič izšli pri prevaljski Mohorjevi družbi. Tukaj bi poudarili, da je ponatis te zgodbe prav srečna misel, ker je povestica po zasnutku in izvedbi umetnostno polnovredna in vsebuje več, nego se zdi. Finžgar je dotiral v njej jedrnatost naše ljudske govorice na precejšnjo višino in sam Fran Levstik najbrže poskakuje na onem svetu ob njej od čisto slovenskega ugodja.

J. N. Krasnov: „Pri podnožju Božjega prestola“. Prepobožen naslov za roman, kaj? Pa je le pravi. Ni namreč nebeški prestol, temveč najvišja gora Alatanskega gorovja v divji osrednji Aziji na rusko-kitajski meji. Knjiga se izkaže kot prvovrsten pustolovski roman o noričici Fanici, Feodoziji Nikolajevni Poljakovi, ki poišče svojega odurnega strička, tovariša iz otroških let, ženskam neprijaznega poveljnika koljdžatske stražnice Ivana Pavloviča Tokareva. S svojim junaštvom, svojo drznostjo, podjetnostjo in neustrašenotjo ga do konca romana toliko zmehta, da se poročita. Razgibano dejanje, zajemljivi značaji in navdušeno opisovanje divjih azijskih krasot pritegne čitatelja, da rad izpregleda kakšno jezikovno pegico v prevodu Gregorja Hrastnika.

Rado Bednarik: „Križem sveta“. Neumorni sestavljalec zemljepisnega in zgodovinskega poljudnega štiva založbe „Sigma“ je zbral štirinajst potopisnih in znanstvenih črtic iz raznih koncev sveta. Nekatere so v obliki beležk o lastnem ogledovanju sveta, druge so povzete po raznih učenjakih in potopiscih, vse pa so pisane živahno in mikavno.

Antonio Dragon S. J.: „Za Kristusa“. Življenje svetega Mihaela Proja iz Družbe Jezusove. — To je dušeslovno precej zajemljiva življenjska podoba sodobnega mehikanskega verskega gorečnika, ki je v boju za Cerkev s svojim delom državne mogočnike tako razkačil, da so ga dali 23. novembra 1927.

ustreliti. Prevod bi smel biti jezikovno pravilnejši. Prelaški so taki stavki: „Koliko bolečin sem storil zginiti“ (str. 29.; prav: „sem olajšal“ ali „odpravil“). Enako: „Vsak košček jedi mu (prav: ga) je žgal na želodcu“ (str. 32.). „Od drugje“ (str. 42.) bodi „od drugod“. Svojljniki jo radi mahajo za svojimi laškimi bratci: „Otipam ničnost moje (prav: svoje) osebe“ (str. 44.); „pojdem delat moj (prav: svoj) izpit“ (str. 45.); „Tako debelih nisem slišal iz ust mojih (prav: svojih) rudarjev“ (str. 60.). Dvojina še ni pokopana: „Pred dvema dnevi“ (str. 63.; prav: pred dvema dnevoma); „in šel proti orožnikom“ (str. 73; prav: orožnikoma) in več drugega. Taka jezikovna ljuljka preseneča, ker ta družba vobče kaže, da zna ceniti jezikovno pravilnost v knjigah, namenjenih občinstvu na robovih jezikovnega ozemlja. *A. Budal.*

Ivan Hribar: „Moji spomini“, III. in IV. del (od 1929. dalje, odgovor Franu Erjavcu in Franu Šukljetu [1932/1933]). Tisk J. Blasnika nasl., univerzitetna tiskarna v Ljubljani.

Leta 1932. in letos je Ivan Hribar pridružil svojemu prvemu in drugemu delu „Mojih spominov“ še tretji in četrti del. Po izidu prvih dveh zvezkov se je v politični javnosti in publicistiki pojavilo toliko raznih mnenj in razlag o posameznih fazah in dogodkih predvojnega in povojnega političnega dogajanja med Slovenci, da se je čutil Ivan Hribar primoranega, svoje spomine popolniti in svoje navedbe energično braniti. V tretjem delu „Mojih spominov“ polemizira poglavitno s Franom Erjavcem, avtorjem „Zgodovine katoliškega gibanja na Slovenskem“, in seveda s svojim sodobnikom Franom Šukljutom. Prvemu dokazuje, da je opisoval politične dogodke enostransko in pristransko in da so zato tudi njegovi končni zaključki vsaj delno neresnični in netočni. Našo širšo javnost bo zanimala predvsem polemika okoli politične delavnosti dr. J. E. Kreka. Prepir gre o tem, katera tedanjih dveh slovenskih meščanskih strank, to je „Slovenska ljudska stranka“ ali pa „Narodna napredna stranka“, je pravilneje razumevala časovni tok in po njem uravnavala svoje nacionalne težnje glede Slovencev. Fran Erjavec namreč nedvomno navaja zanimivo okolnost, da je 8. januarja 1909., to je po aneksiji Bosne in Hercegovine po grofu Aerenthalu, dr. Krek v sijajnem govoru grofovo aneksijo pozdravil in zahteval priklopitev Bosne k Hrvatski ter ustanovitev jugoslovanske države pod žezlom Habsburgov. Ivan Hribar je iz tega izvajal, da se je s tem govorom klerikalna stranka odrekla lastni neodvisni državi pač zato, ker je želela poleg Slovencev in Hrvatov spraviti pod črnožoltega dvoglavega orla tudi še Srbe, čeprav so le-ti že imeli svojo neodvisno narodno državo. Hribar misli, da se je ta stranka ogrevala za takšno rešitev jugoslovanskega vprašanja predvsem iz verskih, odnosno cerkvenih razlogov, ker so Srbi pravoslavni in je tudi njihova dinastija pravoslavne vere. Pri tem se Ivan Hribar sklicuje na neko Krekovo pismo, datirano z dnem 12. junija 1903., naslovljeno na Frana Šukljeta, in katerega le-tá citira v svoji III. knjigi „Iz mojih spominov“. V tem pismu izraža dr. Krek misel, da katoliška Avstrija ni potrebna samo Slovincem, temveč vsej Evropi, in da se morajo Slovenci ter njihovo izobraženstvo napojiti s kulturnim duhom katoliških Slovanov; gojiti da morajo kulturne zveze s Čehi, zlasti pa s Poljaki. Ivan Hribar navaja kot nadaljnji dokaz za pravilnost svoje domneve tudi okolnost, da se je dr. Krek pač udeležil prve seje zastopnikov vseh slovenskih klubov dunajskega parlamenta (I. del „Mojih spominov“), da pa ni prišel k nobeni poznejši seji zaradi tega, ker se je že na prvi seji pokazala večina za